

TALILI

SUMMER INSTITUTE OF LINGUISTICS
PHILIPPINES, INC.
TRANSLATORS 1978 PUBLISHERS

Additional copies of this publication
may be obtained from:

Fillit	Fillit
P.O.Box 2270 or	SIL Bagabag Airport
Manila, 2801	Bagabag,
	Nueva Vizcaya 1505

Text in Southern Kalinga
adapted from the book *Tariri My Story*
by permission of Harper and Row
New York, N.Y., U.S.A.

54.10-778-2.85C 42.20P-783052B031
Printed in the Philippines

TALILI

Annayan ur-ullit wi imfakan
Talili. Siyan pangpangun na takuy
Sapra wi umili ad Peru wi ili ad
aschi ta chayan Amalika.

Na aappuna, nangayaayawcha
ya pumatopatoycha taku. Sachi
kon inacharna. Ngim iningkaw na
chuway Amalikanu, wi fubufai, wi
chummatong an chicha. Nakaumilicha
ya inacharchan ukud na Sapra.
Narpas ad na sachi, inampalinchan
Ukud Apudyus ya intudtuchuchan
chicha ya Talili. Pinatina pun,
nafaliwan na somsomona.

Niyampalin na ur-ullitna
à Kinalingka ta faliwanan
somsomoyu.

Saon à Talili. Annayan ur-ullit na imfibiyyag-u ta sin-arkawan. Na nasakitanni ta sin-arkawan, chooni nalluwaru ta aran. Nalluwaruani ko ta urog ya tinubfaanni kò muskacha na nasakit wi taku. Na urog, siyan piniyarni ta umimfakanni. Piniyarni kon manchachawà. Simsimmòni kon Satan. Sachin ingwani kapu ta chaanni pù akammuwon na katuttuwaan ta sin-arkawan.

Na aappuni, ummilicha ta ikid na chakor wi chawang wi Yonkantari na ngachanna. Siya iwaarchan nanganupchà laman ya uchumi ayam ya sissiwit ta kinufat. Inyusarchan fòang. Na iwaarcha ko, pumatoy à taku. Na uchumi taku, inayawcha kò chicha.

À Apu wi larai, Totalika. Man-oschor à siya wi pumatoy. À Ama, siyan fullufullunnay pumatoy. Siya impatoychan tufay.

TALILI

À Ama, Nochumata. Siyan isag napatog ya oschoran. Siyan pangpangun na pangat. Pintog na uchumi takù Ama. Anan Aman saon, "Umoschor-a ya achia umogyat. Nu amaschia, màwàà pangat wi taku."

Chianin Sapra. Siya pinatoynin Jifaru. Na Jifaru, pinatoycha kon achun chiani. Ummoycha pun nangayaw, nampàawitchà sinchuwà tufay. Tinudtutuchuwanchan fufurunchay fabfafaru. Tummufaycha pun à taku wò issiyan angosna, isaradcha ko patufay ta fabfafaru. Amaschin intudtuchucha ta fabfafaru ta nu pumatoycha, isagcha sumkar.

Amaschi kon intudtuchun Aman saon. Nituntun-uchà ta ummun-unay susunud-u ta akammuwò ako. Na chachàchaor-u, intudtuchuchan sumiwat à urun na taku. Iningkaw anu chana nangitudtudchu ta aappù mipangkop ta siwat na uru. Anancha nu wi nangitudtudchu, "Achiyu

isalingodngod ta uru, ngim siwatonyun pon-ad na fakang. Sachin ustu. Marpas ad, utuwom na uru ta chanum ta màpos."

Na taku wi pumatoy à osa ya maniwat à uru, siyan mumaarmot. Nu achun uruy siwatona, siyan màwà mingor. Mummingorà wi taku tan achun pinatoy-u.

Naruwamà pun wi pumatoy, uray nu ait-ani, lobfongni ta sanay makapatoy. Inacharni kon mamartug.

Iningkaw na osay padcha wi naop-opat-ani kay. Chummatong-ani ta foforoy na Jifaru ngim maidcha tan ummawidcha ta kinufat ummoy nantaru. Sinib-atni pun chicha, namartug-ani. Namartugcha kon chiani ngim maid pu natoy an chiani, ngim chichan napatoy. Saon na namatoy à osà Jifaru. Siyan osay isag pangat ta sachi ili. Naragsakà isag tan pinatoy-un

pangat.. Narpas pun na sachi,
lummaway-ani.

Iningkaw na osay padcha wi
chingngor-u wi awad na Amalikanu
wi fubfufai wi umali ta ilini. Tan
iningkaw na furun-uy mistisu wi
nangifakan saon wi awad na umali
wi chuway Amalikanuy fubfufai.

Inimus-u, "Tachako pion wi
umalid asna? Toproncha nin na
lutani."

Summongfat na furun-u, "Siya
nin na pangkopcha." Narpas ad,
ummamang, tan tinurtulliyana saon
ta songfatna.

Iningkaw akon osay padcha wi
namagkulinan na furun-u. Sinorkag
chiani mangkaofon à foroy à
ingkawan na Amalikanu. Nangawit
akò silup ya luput. Anana,
"Annayan impaw-it na chuway
Amalikanu an chiayu, ta
mangkaob-ayù foroycha.

Makaumilicha nu ad asna ta
itudtuchuchan Ukud Apudyus
an chitau."

Siyachin ustun saon tan na
sappuni, infakachay iningkaw à
Apudyus. Ustu ko tan piò wi
mangila ta Amalikanu. Narpas ad
na sachi, nangkaob-ani foroycha
ta ilanni chicha.

Ad chummatong na chuway
amalikanuy fubfufai wi nallukan
ta ipranu. Isag-ani naschaaw tan
ossani wi mangilà ipranu. Sachin
isag chakor wi ipranu. Ummogyat-ani
tan na ipranu, isù chakor wi
manitit. Naschaaw-ani ko tan
nanchissaag ta lafaw na chakor
wi chawwang. Uray nu ummogyat-ani,
ummachaniani ta ipranu. Lummawa
pun na fubfufai ta ipranu,
naschaaw-ani tan isagcha
mamputilà. Ummimischan chiani
ngim intotollongni kay chicha.
Na osan chicha, chimpapnan imà,
ngim naschaawà tan maid pu

achawiyanni manlamanu. Linina pun,
imforsana.

Narpas ad na sachi, uray nu
issiyang ogyatni, finadnganni
chicha wi nangiyoy ta ochoncha ta
foroy. Natto! Puyangaw na fuucha.
Na ngachancha, Lori an Doris.

Ad ana ta mistisuy furun-u,
"Ifakam asin an saon na pangkop
na ummaliyanchad asna."

Anan na furun-u, "Na pioncha
ifakan chiayun Ukud Apudyus. Ngim
umuna wi itudtuchuyun ukudyu. Nu
akammuchay man-ukud a ukudyu,
itudtuchucha kon Ukud Apudyus an
chiayu. Awad ako nun akaschay
inawitcha ta iyakaschan chiayu."

Chummatongcha pun ta chamu,
ummogyat-ani wi mangumun ta
akascha. Ananni pun nu naodtan.

A Lori ya furunna, illukichay
mangachar ta ukudni. Pionchay

maawatan ngim na inyukudcha,
chaan pun a mangkochong. Sachin
nanudtuchuwa an chicha
afigkafigkat ta man-ug-ugkudcha ko
ukudni.

Inacharcha pun na ukudni,
imfakachan chianin mipangkop an
Apudyus. A Siya, anancha, ingwana
chitau losan. Ay-ayaton chitau ya
imfaunnan ana wi Jesus ta
iparufusna chitau ta fasurtau. Na
somsomou, mamfaru otyan nu patiyò
a Jesus, ngim achil pun yan
patiyon a Siya. Na piò, unaò yan
somsom-on. Siyan achil pun yan
tinuttuwa cha Lori an Doris,
umminnuinumà yakay a arak.

Na osay lafi, nan-iinum-ani
foroy. Narpas pun, nantitiliw na
achun chiani. A Lori ya furunna,
nantarucha ta kinufat tan isagcha
ummogyat. Na asin nafikat,
ummog-ot a asawa an saon. Ananan
saon, "Achia pu lawa mafain ta
anchanay Amalikanuy fubfufai?"

Ummawidcha ta lafi ad kinufat.
Achilayu man-inum ad asna asin.
Ing-ayu man-inum ta achayu."

Ad isakà mansasàuy. Anà ta fufurun-uy nantitiliw, "Achitau pun uminum à arak asin. Achitau pun mampapatoy ta awni ad mapartukan na fubfufai. Achitau pun man-asiwasiwas à kaman." Siyachin ukud-un chicha.

Nansasàuyà isag tan lawing na ingwà. Narpas ad na sachi, tinun-udnin chuway Amalikanuy fubfufai ta mangulinonni chicha ta foroy.

Na osay padcha, anan Doris an saon, anana, "tùdtuchuwà sià mipangkop an Apudyus. Imfaunnan anàna wi Jesus ta matoy à para sia. Kapu ta natayana, mapakawan na fasurnu."

Ad naragsakà mipangkop ta chingngor-u wi imfakana. Anan

Lori, "Nilansà Jesus ta kros. Natufay na futina ad lummawan chara ya chanum ako ta long-agna. Natoy à siya ta saraknifanà chitau ta fasurtau. Nilofon à siya ta liyang ngim narpas ad na sachi, ummulì nataku."

Naragsakà ta nangifag-anan saon ta mipangkop an Jesus. "Ad siyachin ingwan Jesus," inyanà.

Nanipud ta sachi, nasakità à namingsan. Ngim na chummatngan na uchumi Sapra ta foroyni, linabrafini nan-iinum. Narpas ad na sachi, naam-amod na sakit-u. Na piò, inyà ta manchachawà ta pafaruwonà. Ngim anan Lorin saon, "Sunud, achia pachawà. Foon pun à sanat na pion Apudyus."

Inyanà, "Sana kay tan amod na sakit-u." Narpas ad na sachi, nansasàuy à Lori tan ummayà ta manchachawà.

Sachi ad, tinudtuchuwan na fubfufai à chiani ta mipangkop an Jesus. Intudtuchuchan mipangkop ta nanadhadcharanana ta lafaw na fagwang. Impakinònan puyupuy ya nangatuy challuyun. Uray na takuy nan-ootoy, tinakuna. Anan na fubfufai, "Nu patiyom à Jesus, adchanà sia à mamfarù fiyag à mannaynayun ya siyan mangigkan sia ta foroynad langit."

Som-osom-ò wi tuttuway maid pun safali miyisun Jesus. Isag nangatun karobfongana. Tinudtuchuwan chiani à mipangkop an Jesus. Anancha, "Patiyonyù Jesus."

Ad na sachi, issiyay manchuwachuwan somsomòu wi mamatin Jesus. Achì pu inakammu nu sinun mamfarù oyyoon. Naruwamà ta patpatoy ya in-inum. Nu patiyò à Jesus, masapur wi iwarang-uy mangwà amaschi. Ngim kaspangalikan achiyà pu asin pumatoy, amsiwonà

ta fufurun-u tan anancha nin wi foonà pun à pangat ta sana. Ngim simmosimmòun mipankop an Apudyus.

Iningkaw na osay padcha wi nangulinà wi ummoy nanganup. Inayakanà an Doris, "Sunud, waynusna. Maanun mamatiyam an Jesus? Mamfaru nu patiyom à siya ta sana."

Sinongfatà, "Oo, ta sana." Na nangwanaà ta sachi, chakus wi naragsakà. Nalluwaruanin Doris. Na nalluwaruwà, anà, "Jesus, mangaasia ta pakawanom na fasur-u. Adchanà à mamfarù fiyag. Iwarang-un lawing wi achawiyà. Patkopatkò na ukudnu."

Pummatiyà pun an Jesus, inadchanà à mamfarù fiyag. Narpas ad, imfakà ta fufurun-uy namatiyà. Imfakà ako ta uchumi Sapura. Kapu ta nangifag-à an chicha, namati kon uchum an Jesu Cristu. Na anàu, namati ko.

Ad na namingsan, chummatong
na Sapra wi narpu ta uud na
chawang. Nallukancha ta fangkacha.
Achini pun akammu nu umalicha
sumrung. Anan asawà, "Patoyon
chitau nin." Ngim anà, "Foon, tan
aagkin Ama chicha."

Ad na lummawaancha ta fangka,
ummalichad foroy. Anà, "Fufurun,
lumndayu. Tumùchuayu."

Linumnòcha ngim achicha pun
tummùchu. Ummaagsadcha ya
ummililachan saon,
nangkikissungutcha. Anà ta
an-ananàu, "Ammaanyu, ing-a ta
chora."

Chingngorcha pun na ukud-u,
linusluscha wò inturungchan partug
an saon. Pintikcha ngim achi pu
pinumtù, napanikplik yakay. Kattoi
tinakuwà an Apudyus.

Narpas ad, kinankanas-uy
nangara ta partug-u. Nempupuroscha

ta sunud asawà. Sachi ad, naafak
wò napatoy. Sachi ad, pinartukanà
asin wò pinumtù. Sachi ad,
ummawichà te kinufat. Chinogchokà
an chicha. Kattò wi chakor na
sukat-u. Lummosloswan chara ta
engor-u ya nan-utfuutfuwà à chara.
Anà pun nu matoyà. Achiyà pu
nakaangngos, ngim nalluwaruwà an
Apudyus, "Ama, fadnganà.
Mangaasia ta fadnganà." Ad na
aagki, fillikanà iwwangwang ta
foroy na mistisuy furun-u. Sachi
ad, inakasanà ngim anana, "Furun,
matoy-a. Kummapuy-a."

Ngim anà, "Nu turunganà an
Apudyus, umimfakà."

Na sachi, cha Lori an Doris,
maidcha pun ta sachi nasukatà.
Inakammucha pun wi napartukanà,
ummalicha inyipranù saon. Inyoyà
ta ikawcha ad ummimfakà sichi.
Ummachakù Apudyus an saon. Nu
awatnay achi pu Apudyus fummachang
an saon, natoyà otyan.

Na sachi, nartayan à achayu, iningkaw na osay nangicharum an saon wi na takuy namatoy ta sunud asawà, mamfiyasicha mawwangwang. Anan na fufurun-u, "Intau ta sana. Intau fumangafang ad patoyontau chicha."

Sachi ad, inaranin partugni wò ing-ani. Ummachaniani pun, nanchuwachuan somsomòu. Sinun in-ino? Patoyò chicha winnu foon? Nalluwaruwà an Apudyus. Sachi ad, simsimòun mipangkop ta mamatiyà an Apudyus. Narpasà nansapatan Siya wi achiyà pu pumatoy ta taku. Siyan foon pù ustun nu patoyò na chachi taku.

Ad na sachi lafi, chinòmaanni chicha. Anà ta fufurun-u, "Achitau pun patoyon chicha, tan iyoytaù chicha ta susurchachu ad choray chawwang ta mangkautonchà chicha ad aschi."

Ummogyat na afusurni ta sana.

Nan-ifiifilcha. Nan-ad-achakucha. Namilpilpilcha ta ogyat. Inyoini chicha ta susurchachu. Ay-ayatò chicha tan mamatiyà an Jesus ta sana. Uray nu afusurni chicha, siya somsomò Apudyus wi ay-ayatontaun losani taku, uray nu afusurtau chicha. Intudtuchù akon chichan Ukud Apudyus.

Ad na osay padcha, nasakit na anàuy larai. Nansasàuy-ani mipangkop ta anàni. Sachi ad, à Lori ya furunna, inakasanchà siya. Ngim sachi ad, natoy. Achagchakuanin asawà wi nan-ifil. Anan asawà, "Uray nu namatiyà an Jesus, innarana ko kan anàu."

Narpas ad na sachi wi foon pun à nafayag, simsimòu wi achì pu patiyon à Jesus. Ngin asin-u simsimò wi sistingonà an Apudyus.

Ad natoy akon safali wi anàuy larai. Nansasàuyà ta sachi. Anan na fufurun-u, "Maid pu kunkunam

wi mamatin Jesus, tan natoy na chuway anànu." Sachin ukudcha.

Ngim simsimòu wi nu ituruy-uy mamatin Jesus, tuttuway fadnganà an siya. Sistingonà nin nu kattò na pammati an siya. Nalluwaruwà, "Apu. Achakuwanà. Adchanà à osà anàù larai ta lumagsakà asin. Lawingò kattò wi sumiyan an Sia."

Ad tinudtuchuwà à asawà ta achi manochomchom à afigkafigkat. Anà an siya, "Na anàta, awadhad langit ta sana. Achia manomchom ta sana. Adchan chitan Apudyus à osà anà."

Ad iningkaw na osay larai wi anàni wi innadchon Apudyus. Naragsak-ani asin. Isag-ani naragsak tan mamfarù Apudyus.

Fafantayan Apudyus chianl afigkafigkat. Mafadngafadnganà an Siya. Na osay padcha, nanadhadcharanà ta kinufat. Maag

na naropwà na chakorani ayu. Anà pun nu mitapil an saon, ngim achiyà pun natapilan tan finafantayanà an Apudyus. Nitapil ta asù ad natoy. Uray nu piniyan Satan wi mangtoy an saon, impakinò Apudyus.

Ad na namingsan, isakà nasakit. Anà pun nu matoyà. Ngim achiyà pun natoy tan nalluwaruwà, wò fummaruwà.

Ngim iningkaw na namingsan wi ummoyà pachawà. Ad na sachi padcha, winasay-un iki. Anà pun nu matoyà. Simsimòu wi summauy nin à Apudyus ta sachi iningwà. Chummaracharan nasukat. Chinusaà an Apudyus tan ummoyà pachawà.

Ad na sanay timpu, achi pu itudtuchun pumatoy ta an-ananàu. Lawingon Apudyus wi pumatoytau. Na sana, mamfarun fliyag-u wi innadchon Apudyus. Itudtuchù ta an-ananàun manganup ya mamfoa.

Itudtuchù an chichan malluwaru ya mamtog an Apudyus. Itudtuchù an chichan achicha masachut. Achini pun patkon na aran, ngim Apudyus na ayakanni nu masakit-ani. Achiani pun umogyat nu matoy-ani tan mangaw-as-ani ta ikaw Apudyus.

Na Ukud Apudyus, isag mamfaru. Tuttuwan ukudna. Isag à Siya mamfaru. Siyan furuntau ta sinumani umayantau. Foon pù mafalini mantarutaun Siya. Uray awadtau ta kinufat, uray liyang, uray lofong wi chanum, ilan chitau met ako kay. Siyan nangatngatu ya napatpatog nu aran.

À Jesus, siyan natoy à para chitau losan. Asin ako natakù siya. Ummoy ad aschi langit. Awad na timpu wi mangulinana. Na sinumani mamatin siya, maawit à siya ad langit. Ngim na uchum wi achi pun namati, machusa. Maid pu osà makatarun Apudyus ta sinumani awachancha.

Kattò wi patiyò à Jesus. Patiyonyu ko. Pion Apudyus à chiayù mantudtuchu ta fufurunyu ta Ukudna. Sanan isorkagnan chitau.

Afuschì ifaka.

